

Arvika kommun
671 81 Arvika

Projekt: FEM2 – Förnybar energi, Energieffektivisering och Miljö

Beslut om EG-medel

Förvaltande myndighet för det territoriella programmet Interreg Sverige-Norge, Länsstyrelsen Jämtlands län, beslutar att ur Europeiska regionala utvecklingsfonden bevilja stöd till den svenska parten, Arvika kommun, 16-212000-1892 för ovan nämnda projekt. Projektet prioriterades av programmets styrkommitté 2011-04-07 och har tidigare prioriterats av det regionala prioriterande partnerskapet i berört delområde.

Stödet tas ur budgeten för det prioriterade området ekonomisk tillväxt, och avser projektkostnader för perioden 2011-06-01 till 2013-05-31. Stödet uppgår till 53,31 % av stödmottagarens redovisade, betalda och godkända kostnader, dock högst 10 515 000 kronor. Av den offentliga finansieringen kan EG:s andel uppgå till högst 52,50 %.

Beslutet har fattats med stöd av förordning SFS 2007:14 om förvaltning av EG:s strukturfonder. Beslutet kan inte överklagas, enligt 31 § i förordningen (2007:14) om förvaltning av EG:s strukturfonder.

Allmänna och särskilda villkor för beslutet

Allmänna villkor: Stödmottagaren ska följa *Länsstyrelsen i Jämtlands läns föreskrifter och allmänna råd om stöd från Interreg-programmet Sverige-Norge 2007-2013* samt i dessa föreskrifters 2 §, nämnda grundläggande bestämmelser. Se bilaga om gällande föreskrifter och allmänna råd.

- Projektägaren är skyldig att informera allmänheten om stödet från EU:s fonder. Det görs genom att visa den europeiska flaggan tillsammans med texten "Europeiska unionen" samt "Europeiska regionala utvecklingsfonden" på tryckt och digitalt material som produceras i projektet, vid informationsevenemang samt på platsen där projektet bedrivs. "En investering för framtiden" ska användas som slogan där det är lämpligt.
- Ansökan om utbetalning ska göras enligt följande tidplan: Kvartalsvis per den 30/09 2011, 31/12 2011, osv. (ansökan insänds senast en månad efter angivet datum).
- Den sista ansökan om utbetalning ska göras senast två månader efter projektets slutdatum enligt beslut om stöd. Observera att inga kostnader efter projektets slutdag är stödberättigande.

Övrigt: Vid genomförande av projekt kan programmanualen följas där tolkningar av ovan nämnda regelverk, råd och principer för genomförande av projektet framgår.

Ansökan om utbetalning av EU-medel och lägesrapporter samt slutrapport ska skickas till Länsstyrelsen, Interreg, Nationella kontrollanten, 831 86 Östersund.

För förvaltande myndighet

.....
Anita Sandell
Programansvarig
Interreg Sverige-Norge

.....
Annica Westerlund

Vid frågor kring detta ärende kontakta ansvarig handläggare vid beredningssekretariatet i delområdet: Inre Skandinavien

Magnus Dagerhorn
Länsstyrelsen Värmland
054-197045
magnus.dagerhorn@lansstyrelsen.se

Kunnskapsbyen Lillestrøm
Gunnar Randersvei 24
2027 KJELLER

**INTERREG SVERIGE-NORGE 2007- 2013 GRENSEREGIONEN INDRE SKANDINAVIA
FINANSIERING INNTIL NOK 3.950.000 ,- TIL GJENNOMFØRING AV
PROSJEKTET ”FEM2 – FORNYBAR ENERGI, ENERGIEFFEKTIVISERING OG MILJØ”**

Det interregionale partnerskapet av grenseregionene Hedmark, Akershus, Østfold, Värmland og Dalarna, godkjenner at prosjektet ”FEM2 – Fornybar energi, Energieffektivisering og Miljø” er forenlig med Interreg Sverige-Norge programmet, og bevilger

Kunnskapsbyen Lillestrøm

en finansiering inntil NOK 3.950.000,- fra statsbudsjettets kapittel 551 post 60 til gjennomføring av prosjektet.

Det forutsettes at svensk prosjektpartner mottar tilsvarende vedtak om finansiering fra Europeiske regionale utviklingsfond (ERUF) og at disse vedtakene gir grunnlaget for gjennomføringen av prosjektet.

Tilsagnet gjelder for prosjektperioden 1. juni 2011 – 31. mai 2013. Henvendelser i saken kan rettes til Hedmark fylkeskommune, Interreg-sekretariatet, 2325 Hamar.

Hamar, 16. februar 2011

Bjørn Terje Andersen
Programansvarlig
Interreg Sverige-Norge
Indre Skandinavia

Projektnamn/prosjektnavn	FEM2 – Fornybar energi, Energieffektivisering och Miljö	
Prioriterat/prioritert område	Ekonomisk tillväxt	
Huvudsaklig inriktning är insatser:	For utvikling av bedrifter, bransjer og entreprenørskap	
Svensk sökande/organisationsnr	Arvika kommun	16-212000-1892
Norsk søker/organisasjonsnr	Kunnskapsbyen Lillestrøm	983 514 170
Prosjektledare/prosjektleder	Kunnskapsbyen Lillestrøm	
Kategori	43 Energieffektivitet, kraftvarme, energihantering	

Motivering/begrunnelse for beslutet/vedtaket

Sverige, Norge, länen og fylkene har sine klimapolitiske målsettinger. I Norge er nasjonalt mål i klimapolitikken at landet skal være klimanøytralt, det vil si ingen netto påvirkning på globalt klima fra menneskeskapte utslipp, innen 2050. Hedmark fylkeskommune, som et regionalt eksempel, har et mer ambisiøst mål; fylket skal være er klimanøytralt innen år 2030. Prosjektpartene i FEM2 skal arbeide med en rekke av tiltakene som er definert i klimaplanene.

Prosjektet leverer dermed resultater innen klima-, miljø-, og energipolitikken. I tillegg oppnås mål i utdannings-, og innovasjons- og næringspolitikken. Alt i samsvar med mål som partnerregionene i Sverige-Norge programmet har blitt enige om for perioden 2007-2013.

Prosjektet engasjerer nøkkelmiljøer i energisektoren, utdanningssektoren og i næringspolitikken. Dette gir prosjektorganisasjonen et tydelig lokalt nærvær i regionene. Eierskapet og deltakelsen fra Kunnskapsbyen Lillestrøm Kjeller, som representerer et av nordens fremste fagmiljø innen energi- og miljøteknikk, gir alle deltakerne muligheter for faglig løft til den internasjonale energiliga. Sammen utgjør deltakeren en “fornybar-klynge” i en grenseoverskridende region med over en million innbyggere.

Flere av partene har samarbeidet tidligere i Interreg prosjektet FEM1 (2008-2011) og et åpent samarbeidsklima er etablert. Partene har vist stor evne til å mobilisere offentlig sektor og private virksomheter til deltakelse. Partene har pr 31.12.2010 i FEM1 mellom annet engasjert 3653 personer, hvor av 1496 ungdommer. 507 bedrifter har vært involvert. Det er etablert 15 samarbeid mellom svenske og norske bedrifter og gjennomført 9 samarbeidsaktiviteter mellom utdanningsinstitusjoner og bedrifter. Samarbeidet har etablert et unikt grenseoverskridende nettverk for samhandling mellom bedrifter og offentlige virksomheter, med mulighet for betydelig gevinst til alle deltakere. Partene vurderes samlet å ha meget god gjennomføringsevne.

Prosjektaktivitetene vil i en større skala på kort og lang sikt fremme energisparing, produksjon av fornybar energi og miljøvennlig transport, og bidra til etablering av og vekst i bedrifter innen fornybar energi, energieffektivisering og miljø.

Sammanfattande projektbeskrivning

Søknaden er utviklet i fellesskap av partnere i de fire grenseregionene Akershus, Hedmark, Värmland og Dalarna. Prosjektorganisasjonen er sammensatt av de regionale nøkkelaktørene innen energi- og klimapolitikken, og i næringspolitikken og vil ha et tydelig lokalt nærvær.

FEM2 – Fornybar energi, Energieffektivisering og Miljø - er et prosjekt som bygger videre på det pågående Interregprosjektet FEM. Prosjektet er en videreføring og en videreutvikling av FEM. Prosjektet involverer partnere fra Akershus, Hedmark, Värmland og Dalarna. FEM2 skal styrke næringslivets og grenseregionens konkurransekraft gjennom grenseoverskridende samarbeid innen energieffektivisering, fornybar energi og miljø. Dette skal gjøres gjennom et utstrakt samarbeid mellom sentrale aktører i de fire län / fylker.

Prosjektplanen er logisk oppbygd med tre komponenter, tre horisontale satsninger og administrasjon. Hver er igjen organisert i henholdsvis 13, 11 og 4 arbeidspakker. Det er laget detaljerte planer for innhold og for framdrift i tid, i hver av arbeidspakkene. Se under.

Det er satt en rekke kvalitative og kvantitative mål for prosjektet. Blant annet forventes 300 bedrifter og 700 enkeltpersoner å delta i prosjektets aktiviteter. En estimerer at 40 nye arbeidsplasser etableres i tilknytning til gjennomføring av prosjektet. Partene vil arbeide med å eliminere definerte grensehinder, gjennomføre felles kursserier med 100 deltakere (50 kvinner og 50 menn), utvikle to nye grenseoverskridende klynger, 3 interregionale fagnettverk, 10 etablerte bedriftssamarbeider over grensen, 3 forskningsprosjekter, 3 samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og 3 formelle samarbeid mellom bedrifter og utdanningsinstitusjoner.

Innen hvert av de fokuserte områdene finner man sterke fagmiljøer i regionen. Prosjektledelsen for den enkelte komponent er bevisst lagt til aktører i de fire län / fylker. På denne måten vil FEM2-prosjektet utnytte de faglige styrker som finnes i regionen og sikre at disse fagmiljøene blir involvert, samtidig som vi skal sikre et grenseoverskridende samarbeid i alle de tematiske områder som prosjektet dekker. Det er gjennomført en risikoanalyse knyttet til prosjektets gjennomføring. Det vil være et meget omfattende engasjement i FEM2 fra hele regionen.

Prosjektets innehåll – komponenter, horisontale emner og arbeidspakker

Det er utarbeidet egne tids- og aktivitetsplaner for hver av de til sammen 28 arbeidspakkene. Disse er beskrevet i prosjektplanen på sidene 28-56. Dette er strukturen:

Komponent 1 Energieffektivisering

- Energieffektivisering bygg (energiligaen)
- Energieffektivisering kommuner (energiliga kommuner)
- Energieffektivisering industri (energiliga industri)
- Energieffektivisering datahaller
- Klimanøytrale boligløsninger

Komponent 2 Fornybar energi og klimateknologi

- Leverandørutvikling vindkraft
- Vindkraft markedsføring

- Solenergi
- Energisystemer
- Klimavennlig transport (hydrogen, el, biogass)
- Klimateknologi (avfall, papir- og masseindustri)

Komponent 3 Energiparker

- Organisering for innovasjon og nyskaping
- Kunnskapsformidling

Horisontal 1 Innovasjon og kommersialisering

- Innovasjon, kommersialisering og leverandørutvikling
- Offentlige innkjøp for å fremme innovasjon

Horisontal 2 Utdanning og entreprenørskap

- Energiutfordringen
- Stimulere til realfagsutdanning
- Videregående utdanning
- FIRST Lego League

Horisontal 3 Internasjonalisering

- Deltakelse internasjonale messer og konferanser
- EU/EØS samarbeid
- Internasjonalisering av små- og mellomstore bedrifter
- Lokalisering av internasjonale bedrifter
- Visit FEM
- Youth on the move.

Administrasjonsdelen inneholder: Nettverksbygging og møteplasser, femweb og grafisk presentasjon, informasjon og profilering, administrasjon.

Förväntade resultat och egna resultatindikatorer

FEM2 har satt mål for programmets overgripende indikatorer i tillegg til egne indikatorer for prosjektet. Status for måloppnåelse vil bli rapportert fortløpende i prosjektets lægesrapporter, og med en endelig rapportering i sluttrapporten. Målene i FEM2 bygger på FEM-prosjektet og er satt på tilsvarende måte.

For overgripende og spesifikke resultatindikatorer, se tabell senere i saken (indikator 1-8).

Måloppnåelsen i FEM1 prosjektet har pr. 31.12.2010 vært meget god. Partene har nådd eller vil nå målsetningen for de aller fleste indikatorene som er satt for prosjektet. Enkelte indikatorer som for eksempel antall bedrifter som har vært med på aktiviteter er måltallet mer enn innfridd. Det samme gjelder antall ungdommer og kvinneandel på aktiviteter.

Egne valgte indikatorer for prosjektet:

9. Antall interregionale nettverk som etableres og videreutvikles:	Mål 3
10. Antall nye arbeidsplasser som skal etableres som følge av prosjektet	40

11. Antal inledda samarbeten mellan företag Sverige-Norge	10
12. Antall forskningsprosjekter etablert som et resultat av prosjektet	3
13. Antall samarbeidsaktiviteter mellom utdanningsinstitusjoner	3
14. Antall samarbeidsaktiviteter mellom utdanningsinstitusjoner og bedrifter	3

Kommentarer til egne valgte indikatorer:

9. Nettverksbygging er en viktig del av prosjektets arbeid, da det bidrar til nyskaping og samarbeidsprosjekter. Ses i sammenheng med resultatindikator om klusterutvikling.
10. Erfaringene fra KNIS og FEM har vist at det er svært vanskelig å dokumenter nye arbeidsplasser kun som et resultat av prosjektet. Det er bedriftene som ansetter, ikke partnerne i prosjektet. I lys av finanskrisen kan man si at fokuset har vært på å bevare arbeidsplasser. Til tross for at det er vanskelig å måle, mener prosjektledelsen at dette er en viktig indikator, da den sier noe om prosjektets ambisjoner på dette området. Det er også slik at arbeidsplassene gjerne opprettes som en følge av mange faktorer, hvor FEM- prosjektet er en av disse. Dessuten vil mange av effektene generelt være synergier og gjerne oppstå etter at prosjektaktiviteter har vært gjennomført, følgelig vil det være vanskelig å dokumentere. Videre er det viktig å påpeke at det er et enda sterkere fokus på næringsutvikling. Derfor vil alle aktivitetene som planlegges ha dette som målsetting. Leverandørutvikling i et nasjonalt, interregionalt og internasjonalt perspektiv planlegges.
11. Inledda samarbeten mellan företag Sverige-Norge gjelder samarbeid bedrift til bedrift.
12. Med forskningsprosjekt menes her prosjekt som involver forskningsmiljø ved et institutt, utdanningsinstitusjon eller forskningsavdelingen i en bedrift.
13. Med utdanningsinstitusjoner menes her videregående / gymnasium, høyskole og universitet.
14. Med utdanningsinstitusjoner menes her videregående / gymnasium, høyskole og universitet.

Målgruppe og mottagere av resultatet

Prosjektets målgruppe er virksomheter innen fornybar energi, energieffektivisering og miljø i grenseregionen. Målgruppen er i hovedtrekk de samme som mottagere av resultatet, se under.

Mottagere av resultatet:

Det er en rekke mottakere av resultatene, og på flere nivåer. Av de som er nevnt nedenfor har mange vært involvert i utarbeidelsen av søknaden til FEM2, mens andre først kontaktes når prosjektet er etablert.

- Utdanning: Universitet, Høgskoler og videregående skoler i regionen.
- Forskning: Flere forskningsinstitutter innen energi og miljø i regionen.
- Næringsliv: En rekke bedrifter/ företag i regionen, både innen energisektoren og i andre bransjer.
- Kommuner: En rekke kommuner i regionen. Prosjektet har som mål at resultatene fra prosjektet skal formidles og kunne benyttes av alle kommunene i regionen.
- Befintlige företagsnettverk: T ex inom fastighetsförvaltning och miljöteknikföretag finns befintliga nätverk som kommer att kunna stärka sin verksamhet genom interregional samverkan.

Følgende er hovedinteressenter i prosjektet:

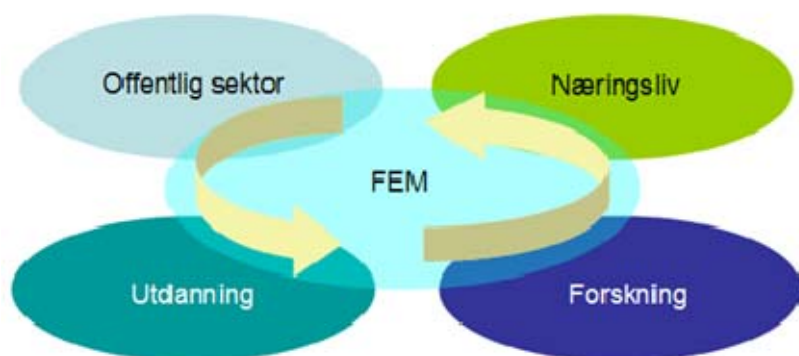
- For Region Dalarna og Region Värmland, Akershus fylkeskommune, Hedmark fylkeskommune og Innovasjon Norge er tema som adresseres i FEM2 viktige - både i arbeidet med næringsutvikling og nyskaping, men også i forhold til bærekraftig utvikling i regionen.
- For kommunene er det tilsvarende; prosjektet er viktig for næringsutvikling og for kommunenes arbeid med klimaplaner, og for planlegging og gjennomføring av tiltak i kommunen. På Nedre

Romerike vil kommunene engasjeres i aktuelle deler av prosjektet, der resultater kan utnyttes av flere kommuner.

- For de lokale utviklingsaktørene som deltar i prosjektet er det viktig å bidra til at lokale forskningsinstitutter og næringsliv involveres i prosjektarbeidet. Prosjektet vil bidra til at aktørene kan styrke sin rolle lokalt.
- For de klustere som deltar er det viktig at prosjektet gir utviklingsmuligheter til virksomheter i klusteret. Resultatene av aktivitetene vil være viktige for bransjens utvikling i regionen.

FEM2-prosjektets virksomhet er av betydning for en rekke andre interessenter. De viktigste er:

- Energimyndigheter, som for eksempel Enova og Energimyndigheten.
- Virkemiddelapparatet, som for eksempel Norges forskningsråd, Tillväxtverket, Innovasjon Norge, Almi.

Figur: FEM2 legger til rette for samarbeid mellom næringsliv, forskning, utdanning og det offentlige

Prosjektets gränsregionala mervärde/merverdi

Både Norge og Sverige är duktiga på förnyelsebar energi, men inriktningarna har varit olika. Intresset i båda länderna är stort och tillväxtpotentialen inom området är mycket stort de närmaste åren. Då inriktningarna är olika kommer ökad kännedom om varandras verksamhet och företagande att öka affärsverksamheten över gränsen och ge möjlighet till ny företagsverksamhet som stärker företagens ställning internationellt.

Det er et stort potensial for samvirke mellom de enkelte tematiske områdene i prosjektet. Det er store muligheter for overføring av kompetanse, produkter og teknologi, og at dette vil innebære store kommersielle muligheter for virksomheter på begge sider av grensen.

Sammankopplingen av flera nätverk på ömse sidor om gränsen ökar utbytet av tankar och idéer kring produkter, tjänster, samarbete etc. Genom samarbetet ges möjligheten till å overføre teknologi og kompetanse, og å utvikle samarbeid mellom virksomheter og på den måten øke markedsmuligheter i regionen eller i andre land. Sammankopplingen ger en større slagkraft (genom komplettering av varandras kompetens eller förstärkning av gemensam kompetens) och attraktion åt regionen i ett internationellt perspektiv.

Organisation

Prosjekteier Sverige:	Arvika Kommun
Prosjekteier Norge:	Kunnskapsbyen Lillestrøm
Hovedprosjektleder:	Kunnskapsbyen Lillestrøm
Leder for komponent Energieffektivisering:	Stiftelsen Teknikdalen
Leder for komponent Fornybar energi og klimateknologi:	Kunnskapsbyen Lillestrøm/Stål & Verkstad
Leder for komponent Energiparker:	Arvika Kommun
Leder for horisontal Innovasjon og kommersialisering:	Kunnskapsbyen Lillestrøm
Leder for horisontal Utdanning og entreprenørskap:	Tretorget Hedmark
Leder for horisontal Internasjonalisering:	Stål & Verkstad

Øvrige partnere: Compare Karlstad, Høgskolen Dalarna, Region Värmland, Energikontor Värmland, Karlstad Universitet, Gävle-Dala Energikontor, Kunnskapsparken Hedmark, Odal Næringshage, Åsnes Næringshage, Magnor Næringshage, Gävle Dala Energikontor, Energiråd Innlandet, Sør-Østerdal Regionråd, Tynset Næringshage

Information och resultatspridning

Gjennom FEM-prosjektet er det etablert en egen nettside som informerer om aktiviteter og resultater, www.femweb.no. I FEM2 vil arbeidet med profilering og informasjon videreføres og styrkes. Partnerne vil ha felles ansvar for å oppdatere samt profilere web-siden og annen informasjon. I FEM2 vil man bruke det profileringsmaterieill som er laget i FEM og viderutvikle ytterligere. Dette er materieill som kommunikasjonsplan, FEM-profil, nettside, filmer og annet info.materieill.

De enkelte partnere vil benytte sine egne nettsteder, nyhetsbrev og øvrig informasjonsmaterieill til formidling av aktiviteter og resultater. Lokale aktører vil bli invitert med og engasjert i aktiviteter gjennom utstrakt markedsføring av prosjektet.

Energi og miljø er stadig aktuelle tema i media. Prosjektet vil utnytte dette, og benytte media aktivt til å få oppmerksomhet om prosjektets aktiviteter og til å formidle resultater. Prosjektet vil for øvrig rapportere framdrift til Interreg gjennom lægesrapporter og sluttrapport.

Prosjektet skal markedsføres som en kontaktyta för företagen såväl som för deras potentiella kunder. All spredning av informasjon rörande projektet kommer att bidra till spredning av kunnskap som i sin tur kommer att stärka samhörigheten i regionen. Marknadsføring av den samlede kompetensen innen energieffektivisering, fornybar energi og miljø i regionen och projektets innehåll, framdrift och resultat kommer att ske medelst nedanstående kanaler, enskilt eller i relevant kombination:

- Annonsering
- Parternas nyhetsbrev och broschyrmaterieill
- Pressekonferanser, presseleaser och artiklar i fackpress
- Virksomhetenes egne aviser
- Bruk av www.interreg.no, www.sverigenorge.com og andre tilsvarende nettsteder
- Mässmaterieill och mässdeltagande
- Seminarier (egna och andras)

- Information till besökande delegationer
- Konferenssessioner
- Lägesrapporter till intressenter
- Slutrapport

Projektets miljöarbete

Projektet kommer under projektperioden att bidra till ökt och mer effektivt bruk av förnybar energi och energieffektiva åtgärder i regionen. Därmed vil det aktivt bidra till minskad miljöpåverkan. Projektet ska sprida implementeringen av resultaten utanför sin egen omedelbara närhet. Detta kan i sin tur leda till minskad miljöpåverkan från verksamhet i övriga områden. Blant annat gäller detta genom de nätverk och projekt som partnerne är involverade i, både nationellt och internationellt.

Projektet har inga uttalade mål vad gäller aktiviteter som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet. Dock finns det alltid en risk med ny teknik att konflikter uppstår mellan kultur- och tekniska värden, t ex vid etablering av distribuerad energigenerering som vid montering av solceller och solfångare på äldre byggnader eller etablering av vindkraft i områden där fri sikt ses som en betydande naturresurs. Projektet möjliggör att olika aktörers erfarenheter inom detta område kan delas och att vi kan lära av varandra hur denna typ av konflikter löses.

Genom starka och konkurrenskraftiga företag som kan ta fram och tillhandahålla efterfrågade produkter och tjänster inom de tematiska områdena främjas uppfyllandet av de nationella miljömålen.

Projektet vil ved gjennomføring av aktiviteter ha som mål at disse gjennomføres på en måte som gir minst mulig belastning for miljøet.

Projektets arbete med jämställdhet

Energibranschen i både Sverige och Norge har en mycket kraftig manlig dominans och kvinnor har traditionellt haft svårt att etablera sig inom energibranschen. De senaste årens allt starkare fokusering på hållbar energikutveckling och miljö har dock börjat intressera fler kvinnor, vilket inte minst gäller detta utbildningar inom energi och miljö. Nya utbildningar som planeras inom området har därför stora möjligheter att attrahera många kvinnor, vilket kan hjälpa till att bryta den starka manliga dominansen i energisektorn idag.

Projektet har som mål att speciellt stödja kvinnor som arbetar i branschen och lyfta fram kvinnliga förebilder vid seminarier och andra utåtriktade aktiviteter.

Projektet avser att arbeta med jämställdhetsaspekter i genomförandet av aktiviteter och arrangemang. Det innebär att jämn fördelning av manliga respektive kvinnliga tjänstemän som blir delaktiga i projektet, föredragshållare vid seminariearrangemang, jämn könsfördelning och åldersfördelning i styrgrupp o.s.v. kommer att eftersträvas.

Information, marknadsföring och rekrytering av företag till de olika aktiviteterna kommer att utgå från ett jämställdhetsperspektiv. Dock är projektets påverkan på jämställdhet inom målgruppen begränsad.

Projektets arbete med etnisk mångfald och integration

Idag finns många akademiker och yrkeskunniga, ofta med teknisk utbildning, bland invandrare som inte får utnyttja sina kunskaper då de får svårt att få relevanta jobb på arbetsmarknaden. Uppväxandet av och omstrukturering av en ny stor bransch, som energibranschen kan anses stå inför idag, ger dock möjlighet för nya grupper som idag står utanför arbetsmarknaden att komma in och etablera verksamhet. Inom projektet vill vi därför vara öppna för möjligheterna och speciellt stödja initiativ från utomnordiska personer som arbetar i energibranschen. I Dalarna planeras t ex samtal med den integrationsansvarige inom Region Dalarna för hur intresset för arbete inom energisektorn kan ökas bland invandrare och personer med utomnordisk bakgrund

Tid- och aktivitetsplan

Det er utarbeidet egne tids- og aktivitetsplaner for hver av de til sammen 28 arbeidspakkene. Disse er beskrevet i prosjektplanen på sidene 28-56.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Prosjektets start – kick off samling	2011-06-01	2013-05-31
Aktiviteter delprosjekt Energieffektivisering	2011-06-01	2013-04-30
Aktiviteter delprosjekt Fornybar energi og klima	2011-06-01	2013-04-30
Aktiviteter delprosjekt Energiparker	2011-06-01	2013-04-30
Aktiviteter delprosjekt Innovasjon og kommersialisering	2011-06-01	2013-04-30
Aktiviteter delprosjekt Utdannin og Entreprenørskap	2011-06-01	2013-04-30
Aktiviteter delprosjekt Internasjonalisering	2011-06-01	2013-04-30
Avslutningskonferanse	2013-04-13	2013-04-14
Planlegging av fortsatt verksamhet och användning av resultat efter projektslut	2012-09-01	2013-05-31
Prosjektutvärdering och slutredovisning/projektevaluering og regnskapsavslutning	2013-03-01	2013-05-31
Prosjektets start och slutdatum	2011-06-01	2013-05-31

Förväntat resultat av programindikatorerna för (A) Ekonomisk tillväxt eller (B) Attraktiva regioner)

Övergripande indikatorer	Antal vid projekt-	
	start	slut
1. Antal kvinnor 15- 24 år som deltar i projektet.	0	50
1. Antal män 15- 24 år som deltar i projektet.	0	50
2. Antal kvinnor yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	0	100
2. Antal män yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	0	500
3. Antal deltagande företag med kvinnligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	20
3. Antal deltagande företag med manligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	80
3. Antal deltagande företag med mixat ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	200
Resultat indikatorer		
4. Antal formella gränshinder som projektet bidrar till att undanröja.	0	2
5. Antal undanröjda upplevda gränshinder.	0	2
6. Antal kvinnor som deltar i gemensamma utbildningar och praktik.	0	50
6. Antal män som deltar i gemensamma utbildningar och praktik	0	50
7. Antal kvinnliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	0	5
7. Antal manliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	0	5
8. Antal nyetablerade och vidareutvecklade gränsöverskridande kluster.	0	2

Kommentarer til overgripende indikatorer:

1. Det er et faktum at andelen kvinner er lav i energi- og miljøbransjen. Målet her gjenspeiler det og anses som realistisk, men som tidligere nevnt vil det bli lagt til rette for å stimulere kvinner til deltakelse i prosjektets aktiviteter.
2. Ambisjonen er å legge til rette for mange aktiviteter som aktivt involver ungdom.
3. Det er nærmest umulig å anslå eierskap for de virksomheter som deltar i prosjektet, så tallene her er i høyeste grad estimater! Prosjektet har et betydelig næringsrettet fokus. Det angitte tallet omfatter i tillegg til bedrifter også institutter og utdanningsinstitusjoner.

Kommentarer til spesifikke resultatindikatorer:

Förväntade undanröjda formella gränshinder

4. Idag finns många regelverk, t ex brand- och elskyddsregler, som styr vilken energiteknisk utrustning som får säljas och installeras. Ökad handel över gränserna kräver på sikt att dessa regler harmoniseras vilket ökat energisamarbete över gränsen kan bidra till.

Förväntade undanröjda upplevda gränshinder

5. Upplevda gränshinder kan vara att det anses vara svårt att göra affärer över gränserna då man inte känner till regelverket som certifiering etc. för handel mellan Sverige-Norge. Handel med energiteknisk utrustning (t ex solfångare i Sverige) bestäms också delvis av olika bidragsregler

som är nationellt bestämda. Genom att dette projekt kan tydeliggjøre de ulike nationernas förutsättningar kan økad handel og samarbeide øver grånserna underlåtts.

6. Årsaken til at fordelingen mellom kvinner og menn er forskjellig fra indikator 1, er at man registrerer en betydelig interesse fra unge kvinner for å utdanne seg innen energi- og miljøfag.
7. Samme kommentar som øver.
8. Ambisjonen til prosjektet er å etablere grenseoverskridende kluster eller formelt nettverk slik vi forstår denne. Samtidig erkjenner vi at det er krevende å etablere kluster, og at det kan være en optimistisk ambisjon i løpet av to år. Indikatoren bør for øvrig ses i sammenheng med FEM-prosjektets indikator om interregionale nettverk.

Aktivitetsindikatorer for projektet

(A) Prosjekt for utveckling eller økad anvåndning av fornybar energi

Långsiktiga effekter

FEM2 skal styrke næringslivets og grenseregionens konkurransekraft gjennom grenseoverskridende samarbeid innen energieffektivisering, fornybar energi og miljø. Prosjektet skal føre til energieffektiviserende tiltak innen bygg og industri, samt økt og mer effektiv bruk av fornybar energi i regionen. FEM2 skal medvirke til å styrke innovative krefter samt utvikle kompetanse og konkurransekraft innen næringsliv, teknikkmiljøer og samfunnsutvikling. Interaksjonen mellom næringsliv, utdanningsinstitusjoner og forskningsinstitutter skal øke som en effekt av FEM2.

Punktvis kan følgende effekter forventes. Merk at flere av effektene tidligere er definert kvantitativt som indikatorer, se øver i saksutredningen.

- Antall arbeidsplasser innen satsningsområdene skal øke
- Antall bedriftsetableringer skal øke
- Etablerte møteplasser mellom ulike aktører på innen næringsliv, forskning og utdanning skal videreutvikles, og nye skal etableres der det er behov
- Etablerte nettverk mellom bedrifter på tvers av region og land skal videreutvikles, og nye skal etableres der det er behov
- Flere samarbeidsprosjekter mellom aktører innen næringsliv, forskning og utdanning
- Betydelig økning av energireduserende tiltak i boligbygg, næringsbygg og kommunale eiendommer
- Antall elever som søker opptak til studier innen realfag og naturvitenskapelige fag generelt og innen energi- og miljøfag spesielt skal øke
- Små og mellomstore bedrifter i regionen skal bli mer aktiv på det internasjonale markedet

Førvåntat grånsøverskridande samarbeide øfter projektets gjennomførande

Gjennom FEM2-prosjektet skal det etableres samarbeidsrelasjoner som vil bestå øgså øfter at prosjektet er gjennomført. Det gjelder både mellom partnerne i prosjektet, og mellom deltakere i prosjektets aktiviteter, herunder forskningsinstitusjoner, kommersialiseringsselskaper, utdanningsinstitusjoner, næringsliv og kommuner.

Ekonomi

Specifisering av övriga kostnader

Övriga kostnader	
Typ av kostnad	Kostnad SEK
Hyra maskiner/ inventar	230 000
Förbrukningsmateriell	
Kontorsmateriell, telefon och porto	230 000
Informationsmatr	325 000
Böcker och trycksaker	230 000
Internet	
Utställning	
Biltransporter	
Styrgruppens lokaler mm	
<i>Indirekta kostnader ref. bilaga nr. 6</i>	
Summa övriga kostnader	1 015 000

Øvriga kostnader	
Typ av kostnad	Kostnad NOK
Leie av maskiner, utstyr, inventar etc	
Forbrukningsmateriell	150 000
Kontormateriell, telefon og porto	300 000
Informasjonsmateriell	800 000
Bøker og trykksaker	50 000
Møtekostnader	320 000
Diverse kostnader	
<i>Indirekte kostnader</i>	
Summa øvrige kostnader	1 620 000

Svensk projektbudget SEK						
Faktiska kostnader	2011	2012	2013	2014	Summa SEK	%
Egen personal inkl soc avg	750 000	1 500 000	750 000		3 000 000	14,98 %
Externa tjänster	1 643 500	4 497 000	2 169 500		8 310 000	41,49 %
Lokalkostnader	100 000	200 000	100 000		400 000	2,00 %
Investeringar	1 000 000	4 000 000	1 000 000		6 000 000	29,96 %
Resor	250 000	500 000	250 000		1 000 000	4,99 %
Övriga kostnader	261 500	492 000	261 500		1 015 000	5,07 %
Summa faktiska kostnader	4 005 000	11 189 000	4 531 000	0	19 725 000	98,48 %
<i>Externt offentligt direktfinansierade kostnader</i>	<i>73 500</i>	<i>158 000</i>	<i>73 500</i>		<i>305 000</i>	<i>1,52 %</i>
Summa svenska projektkostnader	4 078 500	11 347 000	4 604 500	0	20 030 000	100,00 %
Norsk prosjektbudjett NOK						
Faktiske kostnader	2011	2012	2013	2014	Summa NOK	%
Eget personale inkl sos avg	980 000	1 680 000	700 000		3 360 000	31,43 %
Eksterne tjenester	1 191 000	2 205 000	779 000		4 175 000	39,06 %
Lokalkostnader	57 000	98 000	42 000		197 000	1,84 %
Investeringar					0	0,00 %
Reiser	167 000	287 000	119 000		573 000	5,36 %
Övriga kostnader	473 000	810 000	337 000		1 620 000	15,15 %
Sum faktiske kostnader	2 868 000	5 080 000	1 977 000	0	9 925 000	92,84 %
<i>Eksterne offentlige direkte finansierte kostnader</i>	<i>250 000</i>	<i>265 000</i>	<i>250 000</i>	<i>0</i>	<i>765 000</i>	<i>7,16 %</i>
Sum norsk prosjektkostnader	3 118 000	5 345 000	2 227 000	0	10 690 000	100,00 %

Svensk finansieringsplan

Offentlig finansiering						
Svensk nationell medfinansiering	2011	2012	2013	2014	Summa SEK	%
Region Värmland	625 000	1 500 000	750 000		2 875 000	14,35 %
Arvika kommun	750 000	2 500 000	750 000		4 000 000	19,97 %
Kristinehamns kommun	40 000	80 000	40 000		160 000	0,80 %
Region Dalarna	300 000	600 000	300 000		1 200 000	5,99 %
Kil kommun	6 000	13 000	6 000		25 000	0,12 %
Munkfors kommun	6 000	13 000	6 000		25 000	0,12 %
Ludvika kommun	6 000	13 000	6 000		25 000	0,12 %
Grums kommun	6 000	13 000	6 000		25 000	0,12 %
Karlstads universitet		250 000	125 000		375 000	1,87 %
Karlstads kommun	125 000	250 000	125 000		500 000	2,50 %
Summa kontant finansiering	1 864 000	5 232 000	2 114 000	0	9 210 000	45,98 %
Direktfinansiering (arbete m.m.)						
Karlstads universitet	25 000	55 000	25 000		105 000	0,52 %
Energikontor Värmland	12 500	25 000	12 500		50 000	0,25 %
Kils kommun	9 000	19 500	9 000		37 500	0,19 %
Grums kommun	9 000	19 500	9 000		37 500	0,19 %
Munkfors kommun	9 000	19 500	9 000		37 500	0,19 %
Ludvika kommun	9 000	19 500	9 000		37 500	0,19 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
Summa direktfinansiering	73 500	158 000	73 500	0	305 000	1,52 %
Summa svensk nationell medfinansiering	1 937 500	5 390 000	2 187 500	0	9 515 000	47,50 %
Europeiska regionala utvecklingsfonden	2 141 000	5 957 000	2 417 000		10 515 000	52,50 %
EG-andel av finansiering av faktiska kostnader						53,31 %
EG-andel av offentlig finansiering						52,50 %
Summa svensk offentlig finansiering inkl EG-finansiering	4 078 500	11 347 000	4 604 500	0	20 030 000	100,00 %
Privat kontant finansiering						
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
Summa svensk privat medfinansiering	0	0	0	0	0	0,00 %
Total svensk finansiering	4 078 500	11 347 000	4 604 500	0	20 030 000	100,00 %

Norsk finansieringsplan

Offentlig finansiering						
Norsk regional medfinansiering	2011	2012	2013	2014	Summa NOK	%
Akershus fylkeskommune	350 000	700 000	350 000		1 400 000	13,10%
Hedmark fylkeskommune	550 000	1 100 000	550 000		2 200 000	20,58%
Innovasjon Norge Oslo/ Akershus	150 000	200 000	150 000		500 000	4,68%
Samarbeidsrådet for Nedre Rom	75 000	150 000	75 000		300 000	2,81%
Hedmark kunnskapspark	15 000	30 000	15 000		60 000	0,56%
Tretorget	25 000	50 000	25 000		100 000	0,94%
Odal, Magnor, Åsnes og					0	0,00%
Fjellregionen Næringshage (like a	60 000	120 000	60 000		240 000	2,25%
Sør-Østerdal regionråd	25 000	50 000	25 000		100 000	0,94%
Kunnskapsbyen Lillestrøm	275 000	525 000	275 000		1 075 000	10,06%
Summa kontant finansiering	1 525 000	2 925 000	1 525 000	0	5 975 000	55,89%
Direktfinansiering (arbeid m.m.)						
					0	0,00%
Hedmark kunnskapspark	25 000	25 000	25 000		75 000	0,70%
Sør-Østerdal regionråd	50 000	50 000	50 000		150 000	1,40%
Tretorget Kirkenær	35 000	35 000	35 000		105 000	0,98%
Odal Næringshage	25 000	25 000	25 000		75 000	0,70%
Magnor Næringshage	25 000	25 000	25 000		75 000	0,70%
Åsnes Næringshage	25 000	25 000	25 000		75 000	0,70%
Energiråd Innlandet	40 000	55 000	40 000		135 000	1,26%
Fjellregionen Næringshage	25 000	25 000	25 000		75 000	0,70%
					0	0,00%
Summa direktfinansiering	250 000	265 000	250 000	0	765 000	7,16%
Total norsk regional medfinansiering	1 775 000	3 190 000	1 775 000	0	6 740 000	63,05%
Statliga IR-midler	1 343 000	2 155 000	452 000		3 950 000	36,95%
IR-midler av finansiering av faktiske kostnader						39,80%
IR-midler av offentlig finansiering						36,95%
Summa norsk regional finansiering inkl statlige IR-midler	3 118 000	5 345 000	2 227 000	0	10 690 000	100,00%
Privat kontant finansiering						
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa norsk privat medfinansiering	0	0	0	0	0	0,00%
Summa norsk finansiering	3 118 000	5 345 000	2 227 000	0	10 690 000	100,00%